

УДК 657.631.1:004

А. М. Лисенко,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Центральноукраїнського національного технічного університету;

А. О. Баранік,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Центральноукраїнського національного технічного університету

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТА ЇЇ РОЛЬ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

Аграрні формування функціонують в умовах високого рівня невизначеності, що зумовлює потребу в здатності до оперативної обробки даних та ідентифікації ризиків. При цьому ефективно управління бізнес-процесами не можливе без розробки та впровадження чітко налагодженої системи внутрішнього контролю та аудиту.

У процесі внутрішнього аудиту забезпечується виконання функцій управлінського контролю та аналізу, здійснюється оцінка повноти та правильності відображення даних у фінансовій звітності, однак традиційні підходи до його організації в аграрних формуваннях часто не відповідають сучасним вимогам цифрової економіки, що зумовлює необхідність підвищення рівня цифровізації внутрішнього аудиту як інструменту інтегрування обліково-контрольних, аналітичних та управлінських функцій для створення ефективної інформаційної системи управління бізнес-процесами.

Цифровізація внутрішнього аудиту в аграрних формуваннях передбачає впровадження сучасних програмних продуктів у процес планування аудиту, документування та моніторингу його результатів, забезпечуючи перехід від вибіркової перевірки та контролю постфактум до безперервного контролю бізнес-процесів, ризик-орієнтованого аудиту й аналітичного обґрунтування його результатів. При цьому, як зазначили Шевчук К. В. та Дерев'янка С. І., «ризик-орієнтований аудит виступає не лише інструментарієм перевірки, а й концепцією аудиторського мислення, яка поєднує системний аналіз, цифрові технології та глибоке розуміння галузевої специфіки» [2].

У рамках цифровізації внутрішнього аудиту в аграрних формуваннях необхідно забезпечити:

- автоматизацію обліку, контрольних-аудиторських процедур, процесу управління на основі впровадження ERP-систем та урахування впливу галузевих особливостей на організацію обліку, контролю й аналізу;
- використання Big Data з метою оцінювання логістики, виробничих процесів, фінансових індикаторів;
- інтеграцію внутрішнього аудиту, системи внутрішнього контролю та управління ризиками для виявлення випадків шахрайства та неефективного використання ресурсів.

Внутрішній аудит в умовах цифровізації трансформується у важливий інструмент управління бізнес-процесами, забезпечуючи керівництво необхідною інформацією для розробки й ухвалення рішень на операційному, тактичному й стратегічному рівнях. Це проявляється у наступному:

- забезпечується підвищення прозорості бізнес-процесів та мінімізація інформаційної асиметрії між різними рівнями управління внаслідок автоматизованого доступу до даних про активи, доходи, витрати і та ін.;
- безперервний моніторинг господарських операцій дозволяє своєчасно виявляти перевитрачання ресурсів, нецільове використання коштів, а також здійснювати розробку напрямів оптимізації бізнес-процесів, підвищуючи у такий спосіб ефективність управління діяльністю аграрного формування;
- забезпечується ризик-орієнтований підхід до управління бізнес-процесами, адже інструменти аналітики дають можливість прогнозувати вплив виробничих та фінансових ризиків на результати діяльності, розробляти превентивні заходи для нейтралізації такого впливу.

У цифровізації внутрішнього аудиту важливу роль відіграє інтеграція цифрових технологій в обліково-аналітичні процеси, адже цифрові обліково-аналітичні системи забезпечують можливість віддаленого цілодобового доступу до інформації. Тому бухгалтерські програми повинні бути сумісними з іншими бізнес-інструментами, що забезпечуватиме вільний обмін даними та автоматичне оновлення інформації в режимі реального часу [1, с. 336].

Цифровізація внутрішнього аудиту здійснює позитивний вплив на фінансову стійкість суб'єктів сфери агробізнесу, оскільки забезпечує посилення контролю за формуванням показників управління активами, ліквідності, платоспроможності, рентабельності. Водночас забезпечується дотримання галузевих стандартів та вимог чинного законодавства, підвищується якість управління бізнесом. Разом з тим слід зазначити, що у процесі цифровізації внутрішнього

аудиту аграрні формування часто стикаються з низьким рівнем інтеграції інформаційних систем, дефіцитом кваліфікованих кадрів, обмеженими фінансовими ресурсами.

Перспективи подальшого розвитку цифровізації у сфері внутрішнього аудиту пов'язані з поглибленням автоматизації бізнес-процесів, упровадженням інструментів бізнес-аналітики, посиленням інтеграції контролю та аудиту з системою управління, більш активним використанням інновацій у сфері цифрових технологій, що сприятиме підвищенню ефективності управління бізнес-процесами аграрних формувань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лисенко А. М. Цифровізація обліково-аналітичних процесів як основа раціонального управління підприємством. Цифрова еволюція сучасного бізнесу: виклики, тенденції та перспективи в умовах цифрової економіки України : колективна монографія. Рига : Baltija Publishing, 2025. Розд. 3.3. С. 291–340. URL : <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/16961>

2. Шевчук К. В., Дерев'яно С. І. Ризик-орієнтований підхід до аудиту фінансової звітності аграрних підприємств: інструменти та практичне застосування. *Ефективна економіка*. 2025. № 12. URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/8533>